

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyedben
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félévre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Bővítjük ki polgári leányiskolánkat kézimunka tanfolyammal.

— II. cikk. —

A gyakorlati tanfolyam hasznai igen sokfélék. A polgári leányiskola hatását ugyanis általánossá és ennél fogva működését sikeressé, eredménydússá teszi. Azon körülmény ugyanis, hogy a szakiskolába csak azon növendékek léphetnek be, kik a polgári iskola négy osztályát már elvégezték, arra ösztönzi azon szülőket, kik leányaik nevelésének céljával a kézimunkákban való jártasság megszerzését tűzték ki, hogy ne vonják el gyermekeiket egy-két osztály bevégezése után az iskolából, hanem ha belátták azt, hogy az iskolai tanfolyam bevégezése után oly iskola áll rendelkezésükre, melyben leányaik szakképzett, művelt tanítónőtől egy a fehérnemű varrásban, felső ruhák szabása- és készítésében, esetleg dísz- és piperemunkák elsajátításában rövid idő alatt akár iparszerű szakképzettséget nyerhetnek: bizonyára el fogják gyermekeikkel az iskolát végeztetni, hogy a szakiskola előnyeiben részesüljenek. Másfelől az elért eredmény még azon szülőket is meg fogja nyerni a tanügynek és iskoláknak, kik egyáltalában nem szokták azt felkeresni leányaikkal, ha meggyőződtek arról, hogy e szakiskola jövedelmező keresetforrást, tisztességes megélhetési módot biztosít mindazoknak, kiket körülményeik saját önfenntartásokra utalnak. Így aztán a polgári iskola — azonkívül, hogy nevelés oktatási működése általános és sikeres lesz — hathatósan be fog folyni arra, hogy a polgári osztály minden rétegét s különösen a vagyonnal nem bíró középosztályt is bevonja működési körébe, minél fogva nem csak kifizetőt célját éri el, tudniillik az iskolát igazán a középosztály nevelési intézetévé teszi, nem csak az erkölcsiségnek, vallásosságnak és a közvagyonosodás emelkedésének lesz fontos tényezője, hanem elhárítja a legnagyobb akadályt, mely magas elhivatásának útjában áll, megszünteti a néptelenséget.

Iskolánk működése csak akkor lesz áldásos, ha a középosztály nagy többségét nyertük meg és vontuk be annak körébe. A vagyonos szülőknek módjukban áll a nyilvános iskola hiányain különféle módokon, nevelőnk tartása, vagy gyermekeik más városba való küldése és magasabb iskolákba való jártatása által segíteni, de a legnagyobb rész, a vagyontalan és szerényebb vagyoni körülmények között élő szülők érdekében kell az iskolát oly helyzetbe hozni, hogy az valóban megfelelhessen a jogos igényeknek.

Es én teljesen meg vagyok arról győződve, hogy kézimunka tanfolyammal kiegészített polgári leányiskolánk rövid idő alatt be fog népesedni s tanulói számát ép azon szülők gyermekei fogják lényeges magasságra emelni, kik most attól idegenkedve, azt félreismerve, céljaiknak meg nem felelő kisasszonyok iskolájának szeretik nevezni. Feleslegesnek tartom megemlíteni azt, hogy azon szülők, kik most is hasznos intézetnek tartják iskolánkat, fokozott örömmel fogják üdvözölni a célszerű kibővítést, mely leányaikból, munka által nevelve a munkára, feladatát ismerő és teljesíteni bíró, nőies gondolkozású, magyar házas nőt fog képezni, kik a háztartásban előforduló kézimunkák elvégzésére képesek lévén, sok felesleges kiadástól kímélik meg a családot.

Az ügy fontosságát, célszerűségét s előnyeit nem kívánom bővebben részletezni, csupán még egy előnyét kívánom megemlíteni a kibővített iskolának. Városunk, fájdalom, egészen idegen nemzetiségek által van körülvéve, s dacára ennek, iskolánkban idegen nemzetiségű növendékek elenyésző csekély számmal vannak, minél fogva a magyarosítás terén még eddig számbavehető szolgáltatást nem tehetett. Nem, mert a vidékünk lakó idegen ajku szülők leányaikat oly iskolákba szokták nagy költséggel elhelyezni, hol azok a kézimunkákban nagyobb jártasságot sajátítanak el. Ha iskolánk e tekintetben is minden közeli leányiskolát felül fog mulni, bizonyára meg lesz azon

örvendetes eredménye is, hogy tanuló leányaink között az idegen ajkuak nagyobb számmal lesznek képviselve, s így iskolánk nemzetiségi szempontból is meg fogja tehetni kötelességét, midőn benne hat év lefolyása alatt az idegen ajkuak nem csak meg fogják tanulni édes anyanyelvünket, hanem el fogják sajátítani a magyar szellemet is.

Végül örömmel kell megemlítenem, hogy városi tanügyünk jókarba hozásán fáradozó s hivatása magaslatán álló iskolaszékkünk ez ügyben is megtette a kezdeményező lépéseket, s lelkemből ohajtom, hogy nemes törekvését siker koronázza s polgári leányiskolánk kézimunka tanfolyammal kibővítve, tegyen hasznos szolgálatot nemzeti nevelésünk szent ügyeinek, legyen az a nemzeti közszellem, a közvagyonosodás forrása, s adjon nőinknek munkakört, keresetet az iparban.

Sebestyén Sándor.

Főispáni látogatás Gyulafehérvárt.

Alsó-Fehérmegye főispánja: Kemény Kálmán b. e hó 16-án hivatalos ügyben először utazván Gyulafehérvárra, az egykori fejedelmi székhely derék tisztikára s polgársága megragadta az első alkalmat, hogy a magyar kormány képviselője s a megye első tisztviselője iránti tiszteletének s meleg ragaszkodásának a legünnepelesebb kifejezést adjon. Diszes közönség, élén a városi tisztikarral, fogadta a téres perronon az érkező főispánt, kihez a város polgármestere, Novák Ferencz intézett meleg üdvözlő szavakat. A főispán a szívélyes fogadást megköszönvén, az erdélyi r. cath. püspök diszes kocsijába ült s husz kocsit kísérve, a Hungária vendéglőbe hajtatott. A vendéglő előtt, valamint a lépcsőkön az önkéntes tüzlő egylet díszcsapatja képezett sorfalat. A lépcsőkön felhaladva, az első emeleten újabb meglepetés várta a főispánt s kísérőit; ugyanis husz fehér ruhába öltözött fiatal leánya közül előlépet a polgármester kedves kis leánya s díszes virágcsokrot nyújtott át az érkezőnek, majd a vereskereszt egy-egy hölgy tagjai fogadták, kiknek nevében az elnök, Papl Györgyné ő ngsa mondott szép üdvözlő szónoklatot, mire a főispán igen megható hangon tartott beszédben köszönte meg a nem is sejtett kitüntető fogadást.

Ezalatt a városon levő összes polgári hatóságok s a városi képviselő tagjai a „Hungária” díszes nagytermében

TÁRCZA.

Nem az a kín . . .

Nem az a kín a legnagyobb
A mely némának született,
S a magányba viszi, messze,
Kötözni a mély sebeket.

Nem az a kín a legfájóbb,
Mely a sírszélleig gyászol,
S megszokásból lemondott az
Órómeokról, boldogságról.

Oh, azt a kint, mely dicsekszik
Nem tartom fájának, nem én —
Az igaz gyöngy ott lent terem,
Lent a tengerek fenekén.

Oh, az a kín a legnagyobb,
A legfájóbb, mi csak lehet:
Mely magán álarcot visel,
S mint az öröm: kaczag, nevet . . .

— Nagy-Enyed. — Szabó Ferencz.

Kettő közül melyik?

— Elbeszélés. —

I.

Furesz ezim biz' ez, magam is belátom, de hát éppen olyan furesz az a historia is, amit elbeszélnek akarok. Tehetném ugyan azt is, hogy megállva a czimnél, a tú-

relmes olvasó képzeletére bizzam a kiegészítést, mely esetben sokkal szerencsésebb megoldást nyerne talán; azonban erős okaim vannak hinni, hogy fureszaságából vesztene sokat s így a czim által felkeltett „érdekeltségnek” nem felelné meg. — Mert ki ösmerné minden kis földdarab topo- és monographiáját? Annyival is inkább, hogy a regényekben előforduló helységek nagyrésztben a holdban vannak „eltelekkönyvelve”, vagy legalább is valamely kisebb igényű égitestben. S kérdem, hogy az én K—d helységemre — hol történetünk színtere van — ki tudna rátalálni, jóllehet hű képét igyekeztem adni a lakóknak úgy, mint a sártengernek, melyek egymást teszik híressé, s melyeknek közös működése által lett „kalendáriumi nevezetességgé” az egész község, ez a sár-lagunákon épült fiók-Velenceze.

Igazság szerint első kötelességem lenne a szereplő személyeket egyenként bemutatni s a gyöngédnem iránti tekintetből hősömet a legújabb divat szerint átöltöztetve, a homlokra lefésült „lauspromenáddal”, a fül feletti ékes „sexellel” s az ezekkel familiáris viszonyban levő „klack”-kal szalonképesse téve, elbeszélésem elejére állítani. — Azonban minden avatott tudja, hogy e kép nem lenne teljes, hiányozna az a pár vonás, mi a dandyt egészen jellemzi, s hogy a félreértést elkerüljem, sietnem kellett volna szabályosan képződött lábaira felhuzni a legfinomabb everlasting cipőt, borjuszelet vastagságu sarkával, (ez a dandyság kétségbe vonhatóan „nemeslevele”), kezeire meg a legszebben sült rák színével megegyező, három világos sávu keztütyűt erőltetve, kezeibe kellett volna adnom egy gombos- vagy ezüst csákányos nádpálcát, mit is az orrára illesztve, végig lejtett volna akár a Váci-, akár a Sugár-uton, — s hogy a figyelmet még inkább felkeltse,

történetünk kezdetének időpontjánál jeleznem kellett volna egy szép, illattal telt, holdvilágos estét.

Fájdalom, nem lehetek olyan szerencsés, hogy a nők iránt tanúsított udvariasságom megtartva, ne kockáztassak történetem valódiságából — s így be kell vallanom őszintén, hogy hősöm egy lehető legkisebb városi ember és hozzá még csak nem is „félvér”, hanem egy egyszerű pap, olyan, a milyen mindenütt található, hol csak a purgatoriumi „convictusra” szánt lelkek éneke, harangok és harangozók teremnek, bort, buzát — a hit fejében — ingyen adnak, s hol csak az élet „koronájául” praedestinált „tagbaszakadt” ágakat hajtott a családja „jól táplált” törzse stb.

De térjünk a dologra.

Az Urnak 188* évében vagyunk s hozzá még K—d helységben is, mi ugyan magában véve még nem lenne olyan nagy baj, ha nem kellene minduntalan közvetlenül érintkezni a földdel, mely tartva a biblia szerinti rokonságot: porból lettünk, rokoni üdvözléssel nem kék meg-tisztelni buskomor, talán éppen egyik legkedvesebb tagját elvesztett — cipőnkét. Ez ellen nem lehet tenni; csak ne lenne legalább olyan sötét, csak egy arasznyira lehetne látni bár; hátha az ember nekimegy vakon a kapuféllának, vagy pláné a kapunak, huh! azt a leczkét, mit ez alkalommal kapnánk a testek „áthatlanságáról”, eltűrnék szívesen, meg is köszönnék talán, csak a koppanásra ki ne jönnének azok a gonosz Czerberusok „résztvényilatkozataikkal”. . . Egy-egy ablakon bágyadt fény ömlik ki az utra, ez is tán csak azért, hogy az arra járó aztán még sötétebbnek lássa az amogy is korom-sötétet . . . Néha-néha nehéz csobbanás hallszik a távolból s reá egy-egy szitkozódó hang. Kedves mulatsága

gyűltek össze, hol Novák polgármester volt a testületek üdvözlő szónoka, hangsúlyozván beszédében, hogy Gyulafehérvár város polgársága rendületlenül ragaszkodik Magyarország alkotmányos szervezetéhez s mindig hazafiassal örmel támogatja a nagy nemzeti célokat. A főispán a nem remélt szép fogadtatást megköszönve, kiemelte válaszában, hogy a személye iránt nyilvánuló ragaszkodást és bizalmat jóindulatú előlegnek tekinti, melyet a jövőben tettekkel igyekszik tényleg kiérdemelni s egyuttal igéri, hogy a városi tisztikart s képviselőket a város fejlesztésére s kulturális haladására irányított hazafiassal törekvéseiben a legszívesebben fogja támogatni.

A tisztelgés után a főispán Lónhart Ferencz erdélyi cath. püspöknél tett látogatást, melyet a püspök azonnal viszonzott. A püspöki palotában rendezett ötven terítékű ebédén jelen volt a főispán, a kíséretében leutazott alispán Csató János kir. tanácsossal, Kovács Gyula nagyenyedi polgármesterrel, Tóth Ferencz aljegyzővel s az összes polgári hatóságok s városi képviselői kitűnőségeivel.

Hogy a nagyon kedélyes hangulatu ebédén nem volt hiány a pohárköszöntésekben, szinte felesleges mondani. A püspök, mint szíves házigazda a királyért, majd a főispánért üritett poharat. Fel lettek köszöntve Bares Ferencz nagyprépost, az alispán, Novák polgármester s rajtok kívül még többen.

Estve igen sikerült fátylas menetet rendezett a polgárság a „Hungária“ szálloda előtt, mely alkalommal felütnél kellett az önkéntes tűzoltó zenekar szabatos játéka. Rajnai Ignác volt az üdvözlő szónok kinek, beszédére a főispán az est csöndjében messze elhangzó szép beszéddel válaszolt.

A következő napon délelőtt a főispán a városba beolvadt várközség vagyonának felosztása s miként használása tárgyában tartott gyűlést az érdekelt felekkel, délben pedig részt vett a polgármester ebédjén, melyre a Gyulafehérvár levő összes polgári hatóságok, testületek tagjai mind hivatalosok voltak.

A kiváló gazdag és izletes ebédén fesztelen kedélyes társalgás folyt, melyet olykor elmés felköszöntések szakítottak félbe. Ebéd után a főispán a délelőtt megkezdett tárgyalást folytatta, a többi vendégek pedig Salmen Frigyes vendégszerető házában fonták tovább vig poharazás közt a kedélyes mulatozást.

Ezen két nap ünnepélyességeit a főispán személye iránti tiszteletnek s a kölesönös szívéllyességnek örvendetes jellege tette minden résztvevőre nézve igen kedvessé.

Még egyet. A várbeli es. kir. tisztikar azon Nagy-Szebenből vett felsőbb utasítás következtében, hogy a tisztikar csak ott és akkor köteles tisztelni a főispánnak, hová és mikor mint székhelyére vonul be — a főispánnál nem tisztelgett, minek következtében sohá sem is hivatott meg.

r. 1.

LEVELEZÉS.

Abrudbánya, 1885. július hó 3.

Mult hó 28-án folytak le nálunk a református és unitárius fiúiskola növendékeinek vizsgái nagyon szép eredménnyel, igen nagyszámu közönség jelenlétében. Az eredmény nem volt váratlan, mert ezen vizsgák minden évben ily szöpen szoktak lefolyni: dícséret és elismerés ezért Cséke János ref. tanítónak, ki már éppen egy negyed század óta a legteljesímeretesebb pontossággal, a leg-

lehet az illetőnek nyilván . . . . . A közbiztonság felett órködő baktek egy sarokban alussza az igazak álmát, míg bánatos övegyességének első évét töltő kutyája siró hangon nyöszörög. Talán a horkoláshoz illő „terezett“ hangokat keresi . . .

Távolról, az ut végéről, lassu lépések zaja hallszik, vegyülve közbe egy-egy hang is, miről azonban még mind- eddig nem lehet kivenni tisztán, hogy tulajdonosa melyik „nem“-hez számítja magát. Közlebb érve, egy sa- játóságos csoport tűnik szemünkbe. — Legelől egy fiatal suhancz halad, lámpással kezében, vállain különféle színű és nemű ruhadarabok, melyek közül egy gyöngyös man- tillle vonja magára a figyelmet, mely is élete javát leélve, igen szeretett volna megszabadulni e „molyette“ élettől, miért is néma lemondás közepette leszállott vívjó vállá- ról s végelgyengülésében, egyet sohajtva, lerogyott . . .

— Jaj a mantillom! te szerencsétlen — hangzik egy szabóttü hegyességü hang, — most mindjárt betöröm azt az ügyetlen koponyádat . . . te . . . te . . . csak most vettem . . . az egész vásáron ez volt a legkülönb s te így olgányolod . . . Oh, most az Erdős Juliska rongya is külön leend . . . jaj . . . jaj! — Itt a hölgy elkezdett keservesen zokogni s lábával mérgesen toporzékolt, de nem lévén közvetlen érintkezésben a földdel, a közvetítő, kinek nyaka vállalta magára a hölgy és föld között való érintkezési pontul szolgálai s ki különben senki más nem vala, mint azon hölgy törvényes apja, nemzetes Somory Pál uram, — czélszerűnek találta megvonni magától az ezáltal okozott élvezetet, s leányát, névszerint Somory Katiczát egy ezélravezető lendülettel belecséppentette a sárba. Ki is, miután helyzetét jól fontolóra vette — — vész- t-jóslóan elhallgatott . . .

szigorubb kitartással s a legernyedtelenebb szorgalommal buzgolkodik városunk e két testvér egyházának közös fiúiskolájában. Emelt fölvel, látrán szemébe nézhet bárkinek, ki kérdőre vonná, hogy 25 év óta mit tett, — felelnie sem kell, mert tények bizonyítják, hogy nehéz, de szép hivatását mint tanító s mint igaz hazafi egyaránt híven betöltötte.

Délután a gyermekeket májálásra vezette a zöldbe, hová városunk közönségének nagyrésze követte, gyönyör- ködni kívánván a kicsinyek mulatásán és jó kedvén. Csak késő este vándorolt vissza ki-ki hajlékába.

E nap nevezetes volt ugy kis növendékeinek, mint nekünk, volt tanítványainak egyaránt, a mennyiben 50-ik születésnapja volt a tanító bácsinak. Apropos 50-ik születésnapja és 25 éves tanítóskodása. Ez év számok éle- tében olyanok, melyeket meg szokás ünnepelni. Mi is, városunkban lakó összes volt és jelenlegi tanítványai, — kik között számtalan már családtagja és családanya s leg- többje már meglelt ember — megragadtuk az alkalmat szeretett tanító bácsink iránti teljes tiszteletünket kife- jezni s 25 éves tanító működésének évi fordulóján egy jubileumot rögtönözöttünk, mely által örömet és meglepe- tészt kívántunk szerezni számára. Meglepetése és öröme nagy volt, dacára szerény tehetségünkhöz mért egyszerű programmnak, mely fátylas zenéből s utánna egy kie mulatásból állott.

Midőn este lakása előtt a fátylas zenével tisztelegtünk, a piacz azon részét a nagyszámu közönség egészen betöltötte. Szónokunk előadá megjelenésünk okát, felsorolá 25 évi működése által a népnevelés terén Abrudbá- nyán szerzett érdemeit s kifejezte mindnyájunk nevében azon hō ohajt, vajha isten még sokáig megtartaná nekünk a legjobb egészségben stb. —

Az üdvözlő szónoklat befejezte után tanító bácsink a meglepetés és öröm miatt egy perczig némán állott előtűnk, ajkai nem bírtak szólásra nyilni; némán állott és könnyeit törölgeté, melyek sűrűn folytak le tisztas ar- czára. Oh ez oly szép, oly megható jelenet volt, melyet nem lehet soha elfelejteni. E néma könnyek töbet be- széltek egy hosszan tartó szónoklatnál. Midőn némileg magához tért, röviden megköszönte első sorban régi volt tanítványainak, hogy oly hosszú időn keresztül megöriz- ték irántai tiszteletüket, megemlítvén, hogy életében e pillanatban részestül a legnagyobb örömben, s hogy e napot legboldogabb napjai közé számítja. Másodsorban a szülők iránt való tiszteletét nyilvánítá, kik mindnyájan gyermekeik otthon való jó nevelése s szoktatása által az ő nevelői hivatásán igyekeztek könnyíteni s kéri őket, hogy továbbra is sziveskedjenek őt e módon támogatni. Végül a kicsinyekhez intézett egy pár buzdító szót s még egyszer megköszönte mindnyájunknak e váratlan megle- petést. — Ezután következett egy igen kedélyes mulatság, mely szinte reggelig tartott.

Adja isten, tiszta szívünköl ohajjtuk, hogy a mi jó tanító bácsink soká, nagyon soká éljen!*

Egy régi tanítványa.

* Ezen közleményt, melyet Cséke János néptanító urnak egyik volt hálas tanítványa küldötte be hozzánk, lapunkban a legszi- vesebb készséggel teszünk közzé. Cséke János urat mi is egy olyan buzgó néptanítónak ismerjük, ki azon 25 évek leforgása alatt, me- lyeket a népnevelés szolgálatában Abrudbányán töltött el, bőségesen elég érdemet szerzett arra, hogy azon város magyarajku közönsége neki a népnevelés szolgálatában eltöltött éveinek 25-ik fordulóján az elismerés koszoruját nyújtsa. Midőn ezen meggyőződésünknél kifeje-

E kis család drámában szereplő személyekkel ugy is meg fogunk ismerkedni később, hagyjuk el hát a vég- kifejeleményt, mely itt is, mint minden drámában, a hős elbukásában állott, — (t. i. a fiatal suhancz egy kissé „helyben hagyatva“ tanácsosnak látta elinalni, ennyiben tehát elbukott) — s látogassuk inkább meg Kosztolány uramat, hol több tekintetes és nemzetes ur van már egy- begyűlve oldalbordáikkal, virágzó csemetéikkel s hova ta- lan a szerencsétlenül járt manilla asszonya is igyekezett uraatyjával, nem lévén ott kevesebbre kilátás egy öt-hat fogásos vacsoránál.

Mire odaérünk, már javában foly a vacsora. Mint nem hivatalosak, dacára kérdőzködésünk-, élénk érde- keltségünknél, (!) a „menüt“ nem tudtuk mind a mai na- pig megállapítani, jóllehet hogy az egyes „gondosabb“ családapák zsebeiből titkon ránk mosolygó kappaneczom- bokat is segítségünkre hittek fel.

A társalgás vig, mint olyan helyen szokott, hol a mamák serdülő „galambjait“ mellett nem egy remény- teljes honpolgárt látnak gyönyörtől átjárva mosolyogni, kérő, reménylő, epedő tekinteteket vetni, melyeknek töm- kelegében a kis „naiv kedveseknek“ legbiztosabb kalan- zok a mama titkos „oldalba döfése“, mely is kellő mér- tékben és időben alkalmazva, nagyon is ajánlható.

— Már én csak a mondó vagyok, — folytatva a rég megkezdett beszédet Kosztolány uram — el tudunk mi is tartani egy papot, ha másképpen nem, én kiállok az ebédet, Kend János sógor a vacsoráját, Erdősnyé meg reggeli adásra vállalkozik. Aztán van egy pár hold „ca- nonica portio“, egy kis „dézma pótlás“ stb., évi 350 frt készpénz, csak egyszer legyen itt köztünk, tudom iste- nem soha sem kívánkozik el . . .“

Gyulafehérvár, 1885. július 17.

A borbándi kisedővoda alapjának gyarapítására Teleky József szolgabíró elnöklete alatt Gyulafehérvár és környékének földművelőköséből és fiataljaiból alakult ren- dezőség által július 15-én a gyulafehérvári gr. Teleky- féle ligetben fényes nyári mulatság rendeztetett, melyen a város és vidék legelőkelőbbjei teljes számmal képviselve voltak.

Az igen sikerültnek mondható mulatság szépségét nem kevésbé emelte s az egész környékből egybegyűlt vendégeket kellemesen meglepte a Loidl es. kir. tüzér- hadnagy által rendezett tűzijáték, a mely által nyújtott él- vezet nemcsak kiérdemelte, hanem meg is követeli az el- ismerésnek esékély jeléül annak felemelítését, hogy rendezője teljesen sikerült munkát végzett.

Nem hagyható megemlítenél a mulatságnak kétség- telenül legszebb és legélénkebb momentuma, a virág- és a tréfás sorsolás jegyeinek elárúsítása. Az elárúsítást a mulat- ság szépei voltak szívesek elvállalni, kiknek köszönhető az elért szép eredmény.

A szebbnél-szebb hölgyek között, kik itt egymásnak találkoztak adtak, láttuk: Binder Jenny (Alvincz), Dékányi Margit, Elekes Margit (Magyarigen), Fröhlich Irén, Guha Mari (Szászsebes), Jakabffy Gusztá, Köblös Mariska és Johanka (Magyarigen), Molnár Olimpia (Alvincz), Pap, Reiner Anna és Ilka, Resiczky növérék, Szász Ilona (Sárd) és Vultesán (Arad) kisasszonyokat.

A nők díszes sorából kiemelhetők: Joksmann Nán- dorné, Teleky Józsefné (Alvincz), öz. Baruch Gyuláné, Bodola Zsigmondné (N.-Egyed), Bournáz Jánosné (Kolozs- vár), Csécs Andrásné, Dékányi Ernőné, dr. Fickerné, Jakabffy Albertné, öz. Knörné, Köblös Miklósné (M.-Igen), Molnár Samuné (Alvincz), Ölberg Ottóné, Pap Györgyné, dr. Reiner Zsigmondné, öz. Szász Pálné (Sárd), Vadady Gergelyné (Sárd).

Gyulafehérvár és környékének notabilisait képvisel- ték: Joksmann Nándor kir. törvényszéki elnök, Veszei Károly kanonok, Ölberg Ottó tszéki bíró, Csécs András jbíró, Pap György pénzügyi titkár, dr. Ficker, Poklósi ör- nagy, dr. Mohay és Isschutz ügyvédek, Mihelyes gyógy- szerész és a közös hadsereg és kir. honvédség több tagja.

Alvincz, 1885. július 20.

Az alvinczi „dalkör“ Székely Lehel vezetése alatt az „erd. magyar közmívelődési egyesület“ javára f. hó 19-én tartá meg dalestélyt a következő műsorral:

1. „Ima.“ Kreutzerfől. Énekelte a vegyeskar.
2. „A kultur-egyletek hivatása“, irta és felolvasta ml. Gondol Dániel ur.
3. „Népdal.“ Énekelte a férfikar.
4. „Hymnusz az éjhez“ Beethoventől. Énekelte a vegyeskar.
5. „Szózat“ Mester Károlytól. Énekelte a vegyeskar.
6. „Az uri hölgyhöz“ Vörösmarty Mihálytól. Szav- valta Péterffy Árpád ur.
7. „A szatócok.“ Bartalus Istvántól. Énekelte a férfikar.
8. „Induló.“ Énekelte a vegyeskar.

zést adunk, egyszersmind ohajjtuk, hogy Cs. J. barátunk tanítóskodá- sának 50-ik évfordulóját is érje és ünnepelhesse meg jó egészségben ott, hol pályáját kezdette és elismerésre méltóan folytatja, az erdélyi magyarság amaz egyik erősen fenyegetett végvárában, Abrudbányán. Szerk.

— De aztán fiatal legyen, — tevő utánna Erdősnyé, kinek nagy leánya is jelen volt, — ki nem állhatom a vén papokat, azok mög a szószokról is zsörtölődnek, mint az á—i tiszteletes, ki, ha be megy a templomba egy leány tunikában, virágos kalappal a fején, bizonyos, hogy a hia- ságról veszi fel a textust; a multkor csak az utczán látta az erdész leányát abban a bokoruerő ruhában s egész hé- ten ugy beszélt a „vétkes cselekedetekről“, mintha lopás és gyilkolás lett volna napirenden . . . Ki nem állhatom az ilyen vén papokat! Bizony az én Juliskám megnézi, hogy mit vesz magára s meg aztán én sem hagyom ám el magamat, hisz csak a tavaszszál multam . . . mennyi is csak te Juliska! te jobban eszedben tartod . . . igen, harminczhat (!) . . . („Ah, harminczhat tavasz összehal- mozott bája!“ sohajta egy kis bánatos képü ur, ki komoly udvarló hírében állott. — Egy megbecsülhetlen értékü mosoly repült szemei közé Erdősnyé ajakáról — ki foly- tatá:) — s aztán hogy engem vagy leányom lepéldázzon valaki, ha mindjárt pap is! . . . Ah, ki nem állhatom a vén papokat! . . .

A jelenlevő hölgyek mindnyájan osztoztak Erdősnyé véleményében, mit is élénken mutatott gyakori fejhajto- gatásuk. Nem kell félni, ha lesz, csak fiatal pap lesz bi- zonyára! — s eszmétársítás folytán nem egy gondolt elé- gűlten virágzó csemetéjére is.

— De jó, hogy nem jött el az a botránykő Somory Katicza — hangzott egy ajakról, kinek szavát eddig csak azért nem lehetett hallani, mert hatalmas étvágyának meg- felelően foglalkoztatá. — Biz' isten nem találom magamat soha jól társaságában . . . olyan sületlen . . . s aztán meg félttem tőle jónevelésü leányomat . . . Jolán emlé- szel-e, minő morális leckét tartottam, mikor Halminé,

Itélve a szép szá- merő s buzdító tapsaiból hatók.

Az első számú ér- Dániel ur lépet az e taps fogadta, melyek tartó előadását a „ku- figyelemmel halgatók“ szépen át gondolt besze- temra csak a következ-

A beszéd a kultu- gette, de az tulajdonk- kötelességek teljesítésé- való tekintet nélkül.

„A kultur-egyes- lesztése művelődés álta- van a kultur egyesüle- azon magaslátán, hogy Szükségünk van művel- ságunkat elveszteni n- pést nem tartunk a kor- nek, hogy egy magasa- kiszorit és eltipor. Szé- művelt néptől, mely a- zetétől, inkább megjel- jogait és polgári szat- védelmezni.

Ne ijedjenek m- a kultur-egyesületektől hazafias és művelődé- ben pusztitást ter- sárkányfog, nem is v- mag, melyből polgár- társadalom javára has- erényektől lehet vár- tóleg fegyverei nem- baráti szeretet sultat az óvodák, népiskolák- serkentése aprólékos- szerzése, olvasókörok- szerése meg oly term- ségeket lehetne légb- testvéreinknek a kultu- sőt nem is apportunus- a gyanunak, hogy k- nek, vagy már kész.

Annnyival is ink- zetiségektől függ, ha- lesszék-e, vagy elha- kozik. E tekintetben fennhagyva, miután- ó polgári értékek sul- viselnek.

A polgári köte- méstetü kérdés. A h- gedelmességet szente- ből áll a polgári kö- követelni nemzetiség- valótól. Meg is köve- t. i. a polgári kötele- gőségöt, a teljes oda- értelembe vették a- ezeket az alapszabái- nem irott, hanem ve-

mint szertanu, elm- edes ártatlan bárány- Jolán, a kis a- hallgatott s csak lál- beszédet Simon Fer- seket, ki is felbátor- adta vissza a „lábv- szem nem állhatta- jon a „kis bárány“ szüzi-szemérem rov- mama által is mege-

Mindenkinek- a szegény Katiczára- csipkedtek rajta elé- azonban, hogy sem- honn jólelekkel eln- tukat problematiku-

Ríjfel felő a t- választás felvetett- legyőzéséért az ér- is kiválóan Erdősny- atos képü ur értés-

— Egy p- los lapokban, hogy- töltésére pályázat n- a kitűnő diploma- „ünbezettolt“ is. (volt fogalmazva. A- jegyezzünk annyit- alakban kinyomatv- következtetni ezt a-

lius 17.
arapítására
ehérvár és
kult ren-
t. Teleky-
t. melyen
képviselvé

szépségét
gyebgyült
ír. tüzér-
nyújtott él-
teli az el-
rendezője

ak kétség-
írág- és a
a mulat-
önhető az

gymásnak
Dékányi
én, Guha
ariska és
ez), Pap,
ona (Sárd)

ann Nán-
Gyuláné,
é (Kolozs-
Fickerné,
M.-Igen),
györgyné,
Vadady

képvisel-
Veszeli
s Andrá
oklói ör-
s gyógy-
bb tagja.

us 20.
ése alatt
ara f. hó
al:

skar.
felolvasta
nekelte a

egyeskar.
tól. Sza-
nekelte a

anítókodá-
egészségben
az erdélyi
rubbányán.
Szerk.

rdősnyó,
hatom a
ek, mint
gy leány
gy a hiu-
zán látta
egész hé-
tha lopás
állhatom
megnézi,
gyom ám

mennyi
igen,
sszehal-
komoly
értékű
ki foly-
éldázzon
hatom a

rdősnyó
fejhajto-
lesz bi-
dolt elé-

Somory
dig csak
ak meg-
nagamat
s aztán
emlék-
Falmíné,

Itélve a szép számú közönség hangulatából, s elismerő buzditó tapsaiból, az énekrészek sikerülteknek mondhatók.

Az első számú ének elhangzása után mélt. Gondol Dániel ur lépét az emelvényre. Percekig tartó éljen s taps fogadta, melyek lecsillapultával megkezdé szabadon tartó előadását a „kultur-egyletek hivatásáról“. Feszült figyelemmel halgatók végig a háromnegyed óráig tartó, szépen átgondolt beszédet, melyből a legnagyobb sajnálatomra csak a következő főbb eszméket közölhetem.

A beszéd a kultur-egyletek hivatását alaposan fejtegette, de az tulajdonképp buzditó felhívás volt a polgári kötelességek teljesítésére, intézve mindenkihez nemzetiségre való tekintet nélkül.

„A kultur-egyesületek célja tehát a hazafiság fejlesztése művelődés által. Nekünk mindenesetre szükségünk van a kultur egyesületekre, mert nem állunk a művelődés azon magaslatán, hogy egy kis hazafiság reánk ne férne. Szükségünk van művelődésre, mert sem a hazát, sem államiságunkat elveszteni nem akarjuk. Ha a művelődésben lépést nem tartunk a korrallal, ki tesszük magunkat azon veszélynek, hogy egy magasabb műveltségű nép innen bennünket kiszorít és eltípor. Szükségünk van művelődésre, mert egy művelt néptől, mely át van hatva a polgári kötelesség érzetétől, inkább meglehet várni, hogy hazáját, alkotmányos jogait és polgári szabadságát szükség esetén meg is fogja védelmezni.

Ne ijedjenek meg tehát szász és román testvéreink a kultur-egyesületektől. Oly egyesület, melynek célja a hazafiság és művelődés terjesztése, az ö nemzeti ségökben pusztitást tenni nem fog. Az a hazafiság nem sárkányfog, nem is viperatojás, hanem jóféle nemesített mag, melyből polgári erények fakadnak, míg a haza és társadalom javára hasznos gyümölcsöket csak is polgári erényektől lehet várni. A kultur-egyesületek eszközei, illetőleg fegyverei nem veszedelmesek, mert azokat a felebarátai szeretet sugalta. A gyengébb egyházak támogatása, az óvodák, néptanítók segélyezése, a tanulók serkentése aprólékos jutalmakkal; községi könyvtárak beszerzése, olvasókörök alakítása, hazafias szellemű iratok terjesztése nem oly természetű fegyverek, melyekkel nemzeti ségeket lehetne légerőpíteni. Kár tehát szász és román testvéreinknek a kultur-egyletek támogatása ellen tiltakozni, sőt nem is apportunus, mert a tiltakozással kiteszik magukat a gyanúnak, hogy kebelükben államellenes terveket szőnek, vagy már kész terveket rejtegetnek.

Annnyival is inkább, mert hazánkban magoktól a nemzeti ségektől függ, hogy nemzeti ségeket fenntartsák-e, fejlesszék-e, vagy elhanyagolják. Ebbe az állam nem avatkozik. E tekintetben a cselekvés szabadsága van számukra fennhagyva, miután e szabadság semmit nem változtat az ö polgári értékek súlyán, melyet az államszervezetben képviselnek.

A polgári kötelességek teljesítése azonban más természetű kérdés. A hűséget koronás királyunk iránt, az engedelmességet szentesített törvényeink iránt — e kettőből áll a polgári kötelesség — van joga az államnak megkövetelni nemzeti ségre való tekintet nélkül minden alattvalótól. Meg is követeli, de megköveteli a hazafiságot is, i. a polgári kötelesség teljesítésében a községet, buzgó góságot, a teljes odaadást. — Ez a h a z a f i s á g! Ezen értelemben vették a hazafiságot azon bölcs férfiak is, a kik ezeket az alapszabályokat készítették. A hazafiság tehát nem írott, hanem velünk született törvény. Isten keze ol-

mint szemtanu, elmondá az esetet? Oh ne pirulj most is édes ártatlan bányáim.

Jolán, a kis ártatlan, csakugyan fülíg volt veres, hallgatott s csak lábainak engedte meg az asztal alatt a beszédes Simon Ferke lábával való komolyabb érintkezéseket, ki is felbátorodva miután előleges bejelentés nélkül adta vissza a „lábvizitet“, a lenge toaletben kapott tyukszem nem állhatta meg, hogy egy halk „Ah“-t ne csaljon a „kis bárány“ ajakára, mely is a társaság által a szüzi-szemérem rövására irattott fel és a gondosan nevelő mama által is megelégedetten „láttamoztatott.“

Mindenkinek volt egy-egy „szerény“ megjegyzése a szegény Katiczára s még a jól nevelt kis galambok is csipkedtek rajta éles nyelvecskéjükkel, óvatosan vigyázva azonban, hogy semmi olyant ne szalasszanak el, mi ott-honn jólélekkel elmondható ugyan, de itt jól nevelt voltakukat problematikussá tehetné.

Éjfél felé a társaság eloszlott, megoldatván a papválasztás felvetett kérdése, mely kérdés nehézségeinek legyőzéséért az érdem egyedül a néket illetet s közülök is kiválóan Erdősnyót, — mit nem is késett az a kis bánatos képű ur értésére adni forró, szerelmes pillantásaiban.

— Egy pár napra reá olvasni lehetett a hivatalos lapokban, hogy K—d község lelkészi állomásának betöltésére pályázat nyitattott. Kiváló előnyben fog részesülni a kitűnő diploma mellett az, a ki fiatal és hozzá még „ünbezottolt“ is. (Nagyon természetes, hogy a nők által volt fogalmazva. Az igazság érdekében mégis meg kell jegyezzünk annyit, hogy nem volt ép' ilyen olvasható alakban kinyomatva. de a hiányjelekből bátran lehetett következtetni ezt a „helyi körülmények“ ismerőjének.) —

(Folytatása köv.)

totta belénk, éltető és tápláló anyja pedig a műveltség. A hazafiság nem egyes nemzetiség privilegiuma, nem is annyira jog, mint inkább mindnyájunk közös polgári kötelessége. E kötelesség alól nem vonhatja ki magát senki, sem a ki szász, sem a ki román, sem a ki magyar. Szóval senki sem, a ki Szent István koronája területén mint honpolgár tartozkodik. A ki pedig magát kivonná, könnyen eltévedhet egészen a hűtlenség vagy éppen a hazaárulás határáig, a hol a tévelygőkre súlyos büntetések várnak“ stb.

Meg kell emlékeznem még a Péterffy Árpád szavaltáról is, mely kiváló tetszésben részesült, sőt még meg is ujrátartott.

A dalestély, illetőleg a műsor negyed 11 órakor ért véget, a mikor is kezdetét vette a tánc, mely virradtig tartott a tordai zenészek töredékének zenéje mellett.

Az anyagi eredmény összes bevételben tett 41 frt 45 krajczárt.

r. I.

CSARNOK.

Naplómból.

Berlin, 1885. július hó.

— Miért nem épül Berlin?! A Thiergarten. —

Eleget teendő a tekintetes szerkesztő ur közelebbi felszólításának, lapozgatom naplóm, ha valami berlini kellemetlenséggel szolgálhatnék, de minél tovább lapozom, annál sajnosabban győződöm meg, hogy ebből bizony — egyik volt tanárom mondásaként — nehezen lesz gálíczkó. Ugyanis nem áll ebben kérem egyéb panasznál: „jaj de melegem van!“ „jaj de poros, füstös a levegő!“ meg kell az embernek elébb fuladni, ha ezt sokáig ki akarja bírni“ stb. stb. az eredmény pedig: „a Thiergartenben menekültem.“ Ime ennyi az egész; tessék most ebből berlini históriát csinálni! Van szerencsémre a história csinálásnak egy oly kívánalma, mely tán mégis kisegít a bajból. Ez pedig: az okozatosság. Természetesen az ember tévedhet az okok és okozatok valódi összefüggésének feltalálásában, de ez még nem fordítja fel a világot és, ha kissé bebolyonyítja is a kérdést, nem zárja ki, hogy valaki megtalálhassa az igazságot. Ezen alapon veszek én is magamnak bátorságot — megengedvén azt is, hogy tévedhetek — azon állításra, mely szerint a fennebb naplóm-ból idézett kicsinyes panaszok képezik okát azon nagy eseménynek, melynek életbe-vágó voltáról csak némely érintett építészek és építetők tudnának méltólag számot adni. Ez esemény pedig — oh mostoha sors! — Berlin nem épül, nem szépül. Pedig az építkezés, mely teljesen a té folytatán sem szűntelt, ugyan csak nagy élénkséget nyert a tavasz megjöttével.

Alig van tulajdonos, kinek teljes meelégedése volna házával. Freiman-nak a styl nem tetszik semmiképpen. Megesalta ezéltől négy évvel a zsidó építész, ki jól tudta mennyire nem szívelhet semmit a mi francia, mégis házát francia — renaissance-stylban építette. Azóta ugyan nyugodtan lakott F. benne, mignem a tél egyik estvéjén egy építészeti képgyűjteményből rájött a szörnyű valóra, hogy ő nem német-renaissance házban lakik. Nem lehet itt már másképp segíteni, mint felszedni a legalsó alapkövet is, és egy igaz érzelmű némethez méltó új házat építtetni. Így kilátásban lesz az is, hogy a jövő választáskor a conservatív-párt képviselővé fogja választani. Bieder mann nem sokat ad a külsőre, de annál többet a hasznos, cél-szerű berendezésre. És pedig, míg a szomszéd sem magasabb az övénél, és mégis 4 emeletes, míg az övé csak három, miért ne kaphasson ő is több házbért, ha háza ép ugy ki van téve magassága által a villámcsapásnak?! Tudja ő már mit kell tennie: ugyanazon magasságban öt emeletes házat építtet és több házbért kap, mint a szomszéd, és még sem lesz annak villámháritója. Kaufmann a szabadalmazott Bismark-fej magyarotörő és gyufatartó kiváltságos elárústója, a nevezett nevezetes árucikkhez méltó kirakat érdekében kénytelen bolthelyiségét újra építtetni. Aztán a nagy kelendőség eléggé biztosítja is őt, hogy ez ki fogja jövedelmezni magát, mert egy fényes kirakatban még esábitóbb fog ragyogni a teli-hold Blummengarten virágkereskedését kívánja nagyobbítani: Rauehmann a esehországi répatermelővel, a repálevélre kötött előnyös szerződés következtében jött azon kellemes helyzetbe, hogy a havanna szivarakat nagyobb mértékben gyárt-hatja, minek következtében szivar-raktárát kénytelen nagyobbítani; Ackermann a német gazdaszat felvirág-zása által jutott azon kedves kényszerűségbe, hogy bel-földi lisztraktárát nagyobbítani kell, mire örvendetes lehetőséget nyújt azon körülmény, hogy a szomszéd, kit mint külföldi szállítót a védvám felemelés e teljesen meg-megbuktatott, áruba bocsátotta házát, melyet A. megvásárol és a kettő helyére épít egy bástyát a német gazdaszat számára. Számátalan ily körülhetetlen okok végzetesek a legdiszesebb épületekre nézve, aztán sok helyt az idő vas-fogának nyomai, vagy az utcák esztetikai-rendbehozása szintén halaszthatatlanná tevék az építkezést, a mit rontásnak kelle megelöznie. Gyorsan omlanak össze a falak, ugy hogy néhány nap alatt az egész város harezutáni kinezést nyer, néhol egész utcázárszek hevernek romokban. A rontók bevégezték könnyű munkájukat — de ezalatt megjön a meleg nyár, a levegő poros, nehéz, a munka

kellemetlen lesz, melyek következtében az építő k most mikor rajtok volna a sor, kellemesebbnek találják üdülő helyeiken — ugy mondják — gyülekeket tartani; a meg-rettetent berliner pedig, ki már látá vala álmában haza-fias lakását, jövedelmező bérházát, fényes kirakatát, nagyszerűleg berendezett füzletét, a szé-pen-rendbehozott utcázárszeket, most — — „romok közt andalog“. Ime itt tünik ki: mily sokat mond Berlinben az én naplóm egyszerű felkiáltása: „jaj de meleg van!“ Azonban — bár a magamétól nem tágitok — tisztelem én az ellenvéleményt is, éppen azért nem akarom azt elhallgatni, annyival inkább, mert tudom, hogy azt ugy sem fogja senki az eszményinek lelkesülő német építő művészek nemes gondolkodásával megegyezőnek találni. Azt állítják ugyanis némely törpelekek, hogy az egész-nek valami prózai pénzkérdés volna az oka. Ugy mesélik, hogy a napi munkabért 4 Mk 25 Pf-ről 4 Mk 50 Pf-re kívánták volna emeltetni a falrakas mesterei, de miután a vállalkozók igénybe vették mindkét fülökét, hogy az egyikken kibocsássák, a mi a másikon bejött, szükségesnek látták amazok még magasabb hangon szólni, azaz kimond-tották, hogy 5 Mk napdíj nélkül nem mozdul meg a kalapács és a vakoló-kanál. A lapok e makacsságot nem akarják feltenni a nemes érzelmű, helyes gondolko-zásu munkásokról. Én is éppen e véleményben vagyok és azért tulajdonitom az egészet a nyári nagy melegnek. De menjünk csak tovább az okozatosság fonálán. És bámuld kedves olvasó a nagy bölcsességet: alig három hete az egész-nek s már is rájöttek: a köhördő munkások, hogy tehát nem kell követ hordani, az ácsok, hogy nem kell fedél-zetet faragni, ajtót készíteni; a lakatosok, hogy nem kell sarok, nem kell zár; a szobafestők, hogy nem kell a sok új házat kipingálni, tehát: ők is csinálnak gyülekeket s hoznak árszabási határozatokat. Hogy mikor fog vége sza-kadni ez ünneplésnek és egyszersmint a fenyegetésnek, melyet a veszélyes napszúrás egyfelől a fejekre, de sok-kal érzékenyebben némelyeknek zsebére irányít, azt csak a mindenek tudója tudhatja — a sok prófétálás ugyan meg van, hol csüggesztő, hol biztató irányban.

(Vége köv.)

VEGYES HIREK.

— Személyi hírek. B. Kemény Kálmán főispán családja körébe, Csató János kir. tanácsos alispán tudománys szempontból a „Bucşşsd“ havas megvizsgálása végett, elutaztak. — Török Bertalan főjegyző szabadsá-gideje letelte után hivatalát átvette.

— Vájsz József, megyénk buzgó levéltárnoka, a maga s Ilona, Amália, Samu és Jenő kiskoru gyermekei vezetéknévét miniszteri engedéllyel Fejérd-re változ-tatta — s így tősgyökeres magyaros érzületével nevét is kellő összhangba hozta.

— Dr. Bartók György nagyenyedi ref. lelkész melyen elszomorító veszteség érte. Ugyanis kedves kis fia Gyula, folyó hó 23-án, néhány napi szenvedés után el-hunyt. Temetése 24-én délután 4 órakor ment véghez nagyszámú közönség részvéte mellett.

— Mészáros Istvánnak, Felvincz város érdemes polgármesterének édes anyja: Felvinczi öv. Mészáros Ferenczné, szül. Magyarai Sára e hó 18-án, életének 77-ik, özvegységének 31-ik évében, végelgyengülés következté-ben megszűnt élni. A néhai ama régi jó magyar gazd-asszonyok közül való volt még, ki munkás szorgalmával, nemes egyszerűségével és lankadatlan vallásos buzgósá-gával építette az ő házát. Temetése 20-án délután volt nagyszámú közönség részvéte mellett. Nyugodjanak békén porai, emlékezete legyen áldott.

— Nagy-Enyed város tulajdonát képező magyar-utcai régi kapitánylak nagymérvű átalakítása folyamatban van. Honvéd alezredesi, esetleg ezredesi szállásá alakít-atik át, vagy jobban mondva építetik újra, mert a régi falakból nagyon kevés hagyatott fenn. — Ezen építkezés folytán a Magyar utca egy diszes új épületet nyer.

— A közigazgatás reformja fogja képezni egyik fontos tárgyát az országgyűlés közelebbi tanácskozásainak. A kiszivárgott hírek szerint változások várhatók a megyei és községi autonomia, valamint a főispáni hatáskör tekintetében. A főispán — e hírek szerint — jövőre hatályo-sabban ellenörkődnek a megyei határozatok felett s a bel-ügyminiszterium ügykezelésében jártas titkárt kapna a belügyminisztertől.

— A cholera. Spanyolországban május hó 20-tól július 9-ig 28.042 cholerabeteg közül 12.347 halt meg. A járvány még egyre tart, de a halálos esetek számában némi csökkenés mutatkozik. — Ezzel kapcsolatban fel-említiük, hogy az alispáni hivatalhoz érkező jelentések szerint városi s járási tisztviselők és a községi előljárók szorgalmason teljesítik a cholera elleni óvintézkedéseket, s igen kívánatos, hogy ez üdvös munkában az egész köz-zönség apraja-nagyja közreműködjék, főképpen pedig az értelmesek s vagyonszembek buzditásként jó példával men-nének elől.

— Veszett farkas harapott meg Mógos községben egy szopós borjút, mely szintén elkapván a veszettséget, anyját szopás közben megsértette, s most tartanak tőle, hogy a veszettség ezen is kitör.

— **Trefort közoktatásiügyi miniszter** szép levélben tanácsolja Teutsch szepeni püspöknek, hogy ez befolyását egy theologiai és philozofiai akadémia felállítására használja fel, melyben a szász fiatalok hazafias irányu oktatásban részesülve, ennek végeztével nagyobb sikerrel kereshetnek fel a külföldi egyetemeket, s nem oly könnyen lenne alkotmányellenes politikai ábrándok rabja. A szász egyetem vagyona szolgáltatná alapul azon összeget, mellyel most realiskolát tart fenn. A miniszter igéri, hogy szükség esetében állami realiskolát állít. Szép tervek; vajha siket fülkre ne találjanak.

— **Nagy rémületet okozott** Csáklya községben egy dühösnek tartott kutya, mely állítólag három egyént is megsértett volna. A kutya dühösségét az állami állatorvos utólag megállapította, de szerencsére a megvizsgált két egyénen a járásorvos sértést nem talált, a harmadikat, egy kis gyermeket nem hozták az orvoshoz, s így hihetőleg ennek sem lett baja.

— **Kis Mihály** enyedi születésű ácsnövendék az ipartanműhelyek kolozsvári kiállításán látható szabatos rajzaival s saját szerkesztésű fedélmintáival a látogatók figyelmét magára vonta s dícséretét kiérdemelte. A tehetőség és jóígykezetű növendék előmenetelén örvendünk, s azt ezután is figyelemmel kísérjük.

— **Borzasztó tüzvész** sujtotta folyó hó 16-ikán Sármaság községet villámcsapás következtében. Három izben csapatot le a villám s 3 épületet felgyújtva a reform. templom, Kemény János fejedelem által öntetett nagy harangjával és 45 gazdának minden vagyona oda lett. A lakosság legnagyobb része éppen aratot és így segélyt nem hozhatott. A „Szilágyi Somlyó” ez. lapársunk meghatóan jelzi e szomorú esetet és segélygyűjtésre hív fel.

— **Szerencsétlen esés.** Tenkei Béla pléhes inas a Bethlen-főtanoda újonnan épülő szárnyának magas fedeléről a második emelet boltozatára esett s igen súlyos sérüléseket szenvedett. Felgyógyulásához azonban kilátás van.

Új könyvek, melyek Wokál János könyvtárában
Nagy-Enyeden kaphatók.

A polgármester ur. regény, írta Tolnai Lajos. 2 kötet, 2 frt 50 kr.

Háboru és béke, történelmi korrajz, írta gr. Tolsztoj Leó. első füzet 60 kr.

A vízjárásról, 1885. évi XXIII. t. cz. jegyzetekkel, utasításokkal és magyarázattal ellátva vizumtani és vízjogi szaktekintélyek által. 90 kr.

Római világ, művelődéstörténeti rajzok, átdolgozta dr. Bozóky Alajos, nyolczadik kettős füzet. 1 frt 40 kr.

Magyar díszítő stíl, a nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszterium segélyezésére melletti műiparosok, ipari- és polgári iskolák, tanító és tanítónőképzők, valamint köznevelők használatára. Irta és rajzolta Huszka József rajztanár, fára metszette Morelli Gusztáv. 10 frt.

A könyvnyomtatás és a vele rokon találmányok. Thomas Lajos nyomán a mivel magyar olvasó közönségnek oktató olvasmányul nyújtja dr. Fésüs György, 48 s szöveg közé nyomott képpel 60 kr.

Az óras mesterség. Thomas Lajos nyomán a mivel magyar olvasó közönségnek oktató olvasmányul nyújtja dr. Fésüs György 25 s szöveg közé nyomott képpel 40 kr.

Kossuth Lajos. Irta dr. Ferenczy József 1 frt 20 kr.

KÖZGAZDASÁG.

Miként nevelhetnénk megbízható szorgalmas munkásosztályt.

(Folytatás.)

Vegyük számba mennyi kára van a gazdának abban, hogy szénahelyét részbe mivelletti. Vegyük itt is a felibe, ötödibe mivelés mellett a harmadost.

Egy hold rét lekasálása kerül legfeljebb 2 kaszánapszamba, 1/2 forgató és 2-3 szénajuttató napszamba, tehát 6 napszammal a legdusabb termő rét szénáját holdanként meglehet csinálni, a napszámokat 45 krba számítva maga élelmén 2 frt 75 krt tesz, megterem egy hold jó réten 3 szekér széna a 10 frt = 30 frt, ennek harmada 10 frt. Tehát kára van a gazdának 7 frt 25 kr egy hold jó minőségű rét harmadába mivelletésénél. De számítsuk, hogy vannak sokkal gyengébb kaszáló helyeink, hol csak 2 frt 50 krt tesz kárunk. Így középszámítás szerint mintegy 5 frt. S tegyük fel, hogy az 50 hold törökbuza-földet mivelő gazdának van 50 hold haszálója is. s így 50 hold kaszálón újbol 250 frt kára van. Nem véve taglálás alá a még egyéb terményeinkben ilyen vagy másforma oldalú kárainkat, egy körülbelől 250 holdas birtokosnak van évenként 250 frt tiszta kára, mely összeggel tán összes családjeit fizethetné.

Ily forma számításaimra talán azt fogják mondani: honnan vesszük a napszámot, hogy minden gazdabirtokos ily formán megmiveltesse birtokát? mire azt felelhetem, hogy ugyanazon nép fogja megmivelni, a melyik most, mert ha részbe mivelve most is megmivelődnek határaink, akkor sem fogunk hiányt szenvedni, ha közös megegyezéssel mindnyájan házilag mivelletjük terményeinket, mert a mostani részbe mivelőink akkor tömegesen mennének napszamba dolgozni s bármikor elég napszámot kapnánk.

Vegyük fontolóra mit dolgozik és mennyit mostani népünk, miért dolgozik, mily eredménnyel s reánk nézve mennyi befolyással van ily forma életmódjával?

Mostani munkás népünk törökbuza-betakarítástól, körülbelől október végétől mintegy május 20-ig, törökbuza-kapálásig vajmi keveset és kevés értékűt dolgozik. Télien át leginkább elfoglalja a fabeszerezés és ugy erdőzik, hogy nálunk Marosmentén megvesznek egy darab erdőt, hozzáállnak 2-5 frtjával részenként, hozzáfognak nagy megfontolással a vágáshoz, t. i. parasztember télen kétszer eszik napjában, tehát d. e. 9 óra tájt és délután 4 órakor, így csak 9 óra után indul az erdőre s már 3 órakor otthon van s dolgozik naponta, leszámítva az erdőre menetelt s hazajövetelt 4-5 órát, ilyen formán 4-5 szekér fa le-

vágása belékerül 2-3 hétre s van eset reá, hogy több is. A levágott fát hazaszállítja hátán vagy szekeren s mondhatni egész télen el van foglalva a fa beszerzésével és őrléssel, mert minden héten egy napot őrlésre szán. Ha kitavasodik kevés kerítést készít kerte körül s azt beveti törökbuzával, mert veteményel nem foglalkozik, a leg-többnek egy ágyás hagyománya sincs, csak törökbuza-vetés s míg eljön a törökbuza-kapálás, vajmi kevés értékűt dolgozik s étel ide-oda politizál, okosodik, fogadózik, s ha az azelőtti évben bőven termelt törökbuzája, hiába hívja a községi birtokos dolgozni, pl. szénát csinálni, vagy bármely kerti munkára, nem megy, valami kis ürügyet adva okul, miért nem mehet, más meg kimondja nyíltan, hogy nem megy, mert van mit egyék. Ha elkezdődik a törökbuza-kapálás, hozzáfog a kapáláshoz és ahhoz a legnagyobb szorgalommal s az említett körülmény mellett t. i. ha törökbuzája még kapálás alatt van, maga a herköpáter sem veszi rá, hogy pénzért is valamely birtokosnak dolgozzék. Tehát ő csak törökbuzáért szeret művelni a legnagyobb szeretettel s a községnek legelőjén, vagy tilos helyeken. Semmi veteményt nem szeret annyira, mint a kukoricát.

Ily munkás néppel bizony a gazda nem sokra mehet. Nem esoda, ha gazdaságunk nem folytathatjuk ugy, hogy az nekünk jövedelmet hajtsunk s fennállásunkat biztosítsa, mert mikor a községnek kukoricájára van, megáll a gazda esze, szorgalma, igyekezete, dugába dől minden újítás, rendezés s a költség befektetés, jövedelem helyett kárt eredményez s eredményezi azt, hogy kölcsönvet pénzzel tett beruházásunk cserben hagyása újból kölcsön felvételére kényszeríti a gazdát. Hiába számít a gazda, hogy bizonyos mennyiségű marhá számára házilag csináljon szénát, vagy napszámot nem kap kapálni, mikor még fiatal a fű, vagy lekasálva boszusággal kell hogy néze, hogy megszaradt széna-rendeit tán hetekig veri az eső.

Mit tudna tenni a morvaországi gazda komlójával, krumpilijával, cukorkorépjával, festő mályvjával, bozórjával, mákjával stb., mely termények mind több munkást igényelnek, mint a mi kukoricánk, búzánk, vagy szénánk.

Tehát mostani munkás népünk csak a törökbuzáknak él, s mi kénytelenek vagyunk az ő életmódja miatt eselőd s munkás hiánnyal küzdeni s elnezni évenkénti tetemes kárunkat.

Rajtunk a sor igen t. gazdatisáim, hogy magunkon segítsünk, hogy állapotunk jobbra fordulhasson. Tegyük mi is valamit együtt összes erővel, közös elhatározással, mert csak egymás segítségével juthatunk célhoz. Ne várjunk mindent a kormánytól, országgyűléstől, hisz látjuk, mint előbb mondám, hogy honatyáink átlátták helyzetünket s hatáskörükhöz s tehetségükhöz képest a lehető legtöbbet, s még többet tehetnek, ha mi is járulunk a közös ezél, a gazdabirtokos osztály megerősödéséhez.

— **Piaczi árjegyzék.** Nagy-Enyeden, 1885. július hó 23-ról. Egy hectőlter tisztabúza 6 frt — kr, rozs 4 frt 40 kr, elegendő buza 5 frt — kr, törökbuza 4 frt 30 kr, zab 2 frt 50 kr. Egy kiló marhahús 36 kr, sertésbúza 40 kr, borjúhús 36 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 199—1885.

tkvi

Arverezési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 59 frt 42 kr tőke, ennek 6% kamata, 5 frt 30 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő ohábai Arián Nikuláj az andrój és Arián Vasziljának az ohábai 71. sz. tjkvben A+ 1-3. rendszám alatt foglalt fekvőeségei 328 frt megállapított kiküldetési árban Ohába község előjárásági helyiségében 1885. évi július hó 31-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldetési áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kiküldetési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. március 16-án.

Sz. 215—1885.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 66 forint 80 kr tőke, ennek 6% kamata 4 frt 50 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő ohábai Groza Niculáj hagyatékának az ohábai 132. sz. tjkvben A+ 1-3. 6. 11. 12. sz. alatt foglalt fekvőeségei 478 frt megállapított kiküldetési árban Ohába község előjárásági helyiségében 1885. évi augusztus hó 6-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldetési áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kiküldetési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 és 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságánál a hivatalos órák alatt és Ohába község előjárásági hatóságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. márc. 15-én.

Sz. 200—1885.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 133 forint 84 krajczár tőke, ennek 6% kamata 5 frt 15 kr költség követelésének

kielégítése végett végrehajtást szenvedő muzsina Ruz Petrunak a muzsina 68. számú tjkvben A+ 1-17. sz. a foglalt fekvőeségei 537 frt megállapított kiküldetési árban Muzsina község előjárásági helyiségében 1885. évi július hó 30-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldetési áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kiküldetési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30, illetőleg 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságánál a hivatalos órák alatt és Muzsina község előjárásági hatóságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. márc. 14-én.

Sz. 210—1885.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 54 frt 8 kr tőke, ennek 6% kamata 5 frt 50 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő Heozegán Nikuláj, György Todor, Rachilla, Maria és Sofának az örményszékes 275. számú telekkönyvben A+ 1-3. rendszám alatt foglalt fekvőeségei 402 frt 20 kr megállapított kiküldetési árban Örményszékes község előjárásági helyiségében 1885. évi július hó 29-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldetési áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kiküldetési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságánál a hivatalos órák alatt és Örményszékes község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. márc. hó 14.

Sz. 208—1885.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 57 frt 62 kr tőke, ennek 6% kamata 4 frt 50 kr költség követelésének kielégítése végett Alsó-Fehérmegye árszékese által képviselt kiskoru végrehajtást szenvedő Krisztea Jóna a Kleandniké és Krisztea Arefának az ohábai 286 szám alatt foglalt fekvőeségei 568 forint megállapított kiküldetési árban Ohába község előjárásági helyiségében 1885. évi július hó 28-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldetési áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kiküldetési ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló két egyenlő részletben, és pedig az árverezés jogerőre jutása után 30, illetőleg 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságánál a hivatalos órák alatt és Ohába község előjárásági hatóságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. márc. 14.

Sz. 194—1885.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság részéről közléteket, hogy a kir. kincstár végrehajtató 79 frt 38 kr tőke, ennek 6% kamata 38 frt 25 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő nagysergedi Martin Andrejnek a nagysergedi 115. sz. tjkvben A+ 1-4 és 6-14 rendszám alatt foglalt fekvőeségei 517 frt megállapított kiküldetési árban Nagyserged község előjárásági helyiségében 1885. évi augusztus hó 3-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldetési áról is eladtnak.

Venni szándékozik kötelesek a kiküldetési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbön az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságánál a hivatalos órák alatt és Nagyserged község előjárásági hatóságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósa, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. március 14-én.

Gyors és biztos segély gyomorerbajok és következményei ellen.

Az egészség megtartása

kizárólagosan a jó emésztés előmozdítása és megtartásán alapszik, mivel ez az alapja az egészségnek, a testi és szellemi jólétnek. A legismertebb háziser, az emésztés előmozdítására az évek óta ismert és kedvelt

cs. kir. szab. gyomorerősítő-líkor.

Ez a legjobb gyógyhatású fűvekből gondosan készítő, különösen és kitűnően használatik mindennemű emésztési nehézségeknél, névleg ótvágyhiány, puffadás, hus és gyomor-fájdalmaknál, gyomorgöres és nyálkáságnál; főlevezéni az emésztés működését és tisztá, egészséges vért alkot. Ezen kitűnő hatás következtében biztos házi szerré vált és általános elterjedtségnek örvend.

1 üveg ára 60 kr.

Ezer és ezer elismerő nyilatkozat érkezett, melyek megtekinthetők. Bérmentelt levelek alapján szétküldetik utánvét mellett.

Kapható: N.-Enyeden WEKSZLBR FERENCZ urnál, vagy a készítőnél

KANN LIPÓT líkor-gyáros.

Budapestben, váci-körut 66. szám.

Tövis-utcában a 300. számú ház, két sor épülettel, örök áron eladó.

Szerkesztői
Nagy-Enye
A KIADÓHIVAT
hová
lap szellemi rész
közlemények kü
Kiadóhiva
Wokál János könyvk
hová
az előfizetések és
bérmentesen kü
Kéziratok nem adat

Piaczót

Alsó-Fehérmegye és vidékén a ben oly lendülettel heti el szivunket. gyümölcstelepekre hol ezelőtt alig eg les még teljesen e gyümölcstelepeink mölcsfajok helyes nyit, hogy megyén csak nagy szorg és tervszerűséggel És helyesen vidékének talaja e kiválóan alkalmas Gyümölcsfái csak hogy bő term és környefajánk, gos hirre emelkednek. Ilyen példonyik, melyn vidéke.*)

De mit ér g nem igyekszünk melyen azt értéke termelés mérvébe nem hozza meg reáfördított indus Piaczról kell akarjuk, hogy gy

* Ezen kiválóan kori erdélyi ref. püspök mérvben termelni „porok kert” név alatt ismeret nevezett püspöknek borbérese e század elein e Ezen gyümölcsfajok közzett és kérdeszte urber poiana mika” (kis erdő bérésétl vett eme fe „ponyik” elnevezést és ben szaporított.

T
Kettő

Gyönyörű sz poéta gondolta voln nagyságu nap hint dogtalanokra, mel meg Kender Mát az ezzel járó egygy hajtója, már korán vezető presbiterék esését a napnak fe kitalálhatjuk magu hávelyének, a mul takaróját, mely l dájának kebelét r töltötte volt meg daczára a kétsége érintett ok követke

Kondor ura mely mint anaba abban nyilvánult, bujával. Ha valan ő lehetett első, k adhatta volna: vi aztán volt dolga, más, mint a „pr Kondor uram ebt ben naponkint kis tója, ezenfelül hát